Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління
Міжрегіональна Академія управління персоналом
Національна служба посередництва та примирення
Всеукраїнська Академія Наук Публічного Управління

*МАТЕРІАЛИ*
*Міжнародної науково-практичної конференції*

# ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИМІР РЕФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

*22 листопада 2019 р.*

Київ 2019

**УДК 35.08 (477)**

*Рекомендовано до друку Вченою Радою Навчально-наукового Інституту міжнародних відносин та соціальних наук Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 10 від 30.10.2019 р.)*

**Європейський вимір реформування публічного управління в Україні:** матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (22 листопада 2019 року) / за заг. ред. О. І. Пархоменко-Куцевіл. — К.: МАУП, 2019. — 97 с.

У збірнику публікуються матеріали доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції "Європейський вимір реформування публічного управління в Україні" щодо проблем розвитку публічного управління через європейський вектор.

Розраховано на фахівців державного управління, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, слухачів вищих навчальних закладів, які отримують освіту за спеціальністю "Публічне управління та адміністрування".

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2019

***Н. П. Круценко***
*Етичні аспекти діяльності державних службовців* ..... 49

***О. О. Кузьменко***
*Зарубіжний досвід правового регулювання публічної служби, рекомендації для України* ..... 52

***І. П. Кринична, Н. О. Бараненко***
*Перспективні напрями розвитку державного управління у сфері страхування техногенних ризиків* ..... 57

***О. В. Лаврук***
*Механізми державного управління у розвитку галузі тваринництва* ..... 61

***І. Є. Лисюк***
*Сфери використання моделі 4р: зарубіжний досвід* ..... 64

***О. І. Платонов***
*Лібералізація ціноутворення на підприємствах залізничного транспорту як запорука розвитку мультимодальних перевезень* ..... 67

***О. І. Пархоменко-Куцевіл***
*Формування антикорупційної культури як основа запобігання корупції* ..... 69

***Д. О. Самофалов***
*Міжнародний досвід комунікацій в публічному управлінні та адмініструванні сфери охорони здоров'я* ..... 73

***І. А. Семенець-Орлова***
*Організаційний розвиток у системі публічного управління освітніми змінами* ..... 77

***І. Г. Сурай***
*Генеза поняття "публічна служба"* ..... 80

***О. О.Філоненко***
*Проблеми розвитку системи комплексних реабілітаційних центрів для учасників антитерористичної операції* ..... 84

***В. І. Шарий***
*Причорноморський регіон у стратегіях прибережних держав* ..... 86

***Г. М. Юськов***
*Аналіз проблем становлення і функціонування служб із зв'язків з громадськістю органів місцевої влади* ..... 90

***Т. С. Яровой, С. Р. Лавренюк***
*Лідерство на державній службі* ..... 93

***В. А. Яценко***
*Public professionalism in an era of radical transformations* ..... 95

***О. І. ПАРХОМЕНКО-КУЦЕВІЛ***
*д-р наук з держ. упр., завідувач кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом*

# ФОРМУВАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ОСНОВА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Проблеми запобігання та боротьби з корупцією є важливими для розвитку та реформування сучасного глобалізаційного суспільства. Корупція в будь-якій сфері сучасного життя суспільства здатна девальвувати всі зусилля по формуванню громадянського суспільства і правової держави. Саме корупція руйнує не тільки системи публічного управління, а й довіру населення до інституцій держави, знецінює авторитет та репутацію органів державної влади та місцевого самоврядування, зводить нанівець всі зусилля органів влади по реформування та модернізації суспільства, що, в свою чергу, впливає на відсутність ефективної співпраці та комунікації між суспільством та державою.

Історично так склалось, що корупція тривалий час була способом виживання і за тривалий час існування перетворилась в системне явище. З цієї ж причини системою є сьогодні в Україні і неповага до норм моралі і до закону: бо хто поважатиме норми моралі і закон, якщо жити і працювати чесно і по закону не вигідно? Для більшості людей корупція стала способом мислення — молодь засвоїла культуру корупції і вважає її звичайним явищем, а це зумовлює певний спосіб життя, наприклад: “послуга за послугу” (“даю, щоб ти дав”). Відбувається словесна підміна понять: з корупції на вдячність, хоча змістово залишається тим же ж хабарництвом [3].

Тому актуалізується питання наукового аналізу проблеми формування антикорупційної культури в українському суспільстві.

На початку дослідження з’ясуємо наукові підходи до поняття “антикорупційна культура”. Так, антикорупційна культура — це система соціально-психологічних та економіко-правових відносин, які виникають між державними службовцями та іншими громадянами з приводу реалізації першими завдань держави. Тому логічно починати формування антикорупційної культури саме з державних службовців, що є представниками держави. Загальновідомо, що ефективність державної служби залежатиме від рівня їх кваліфікації та ставлення до посадових обов’язків, морально-етичних якостей та особистих рис громадян які вступили на державну службу. Антикорупційну культуру Е.Ібрагімова визначає як особисті якості, що передбачають знання про шкідливий вплив корупції на благоустрій і безпеку суспільства; це стан індивіда, який не просто не бажає миритись із проявами корупції, але й прагне знизити її рівень [5].

Науковці наголошують, що для зміни такого становища, формування антикорупційної свідомості громадян і посилення їх антикорупційної мотивації необхідне здійснення комплексу заходів виховного, навчального та інформаційного характеру, спрямованих на роз'яснення громадянам сутності, небезпечності та усіх негативних наслідків корупції для суспільства, поширення серед громадян ідей нетерпимості до проявів корупції, формування високої антикорупційної правосвідомості та доведення переваг законослухняної поведінки тощо [1 с. 278; 6, с. 68; 9, с. 19].

На думку С. Кравченка та І. Пантелейчук, важливим завданням на шляху запобігання та протидії корупції в Україні виступає формування антикорупційної культури суспільства. Для вирішення цього завдання необхідною є системна діяльність за низкою основних напрямів, серед яких доцільно виділити такі: формування в суспільстві чіткого розуміння сутності корупції, донесення на рівні масової свідомості її справжньої ціни, тобто усього спектра та небезпеки її суспільно деструктивних наслідків; роз'яснення важливості та наявних механізмів участі громадськості у запобіганні та протидії корупції; детальне публічне висвітлення антикорупційної діяльності держави, забезпечення відкритості та прозорості державних органів з відповідних питань; поширення серед громадян інформації про базові стандарти діяльності державних установ; загальна антикорупційна освіта населення, проведення інформаційних і навчальних заходів специфічного змісту для цільових аудиторій у галузях, що характеризуються найгіршою корупційною ситуацією, та особливо антикорупційна освіта державних службовців; духовне оздоровлення нації, що приведе до значного зменшення егоїстично-споживацької складової у світогляді громадян, шляхом повернення до цінностей Православної цивілізації, частиною якої українське суспільство було протягом століть, у поєднанні з патріотичним вихованням; вироблення, закріплення в суспільній свідомості та поступове практичне втілення чіткого бачення майбутнього України як країни, розвиток якої не сумісний з ганебними суспільними явищами на зразок корупції [7, с. 11].

Культурний аспект боротьби підтверджується проведеними дослідженнями: громадяни вважають формування антикорупційної культури одним із найбільш дієвих заходів у запобіганні корупції. На нашу думку, до таких заходів слід віднести такі освітні (проведення різного роду тренінгів, семінарів, лекцій щодо нетерпимості до корупції), інформаційні (поширення серед працівників підприємства позитивних прикладів боротьби з корупцією, зокрема за допомогою зовнішньої агітації — плакатів, листівок). Бусол О. Ю. вказує, що культура сприятиме консолідації різних соціальних груп у справі підтримки і зміцнення законності і порядку в суспільстві; створюватиме передумови до того, щоб громадяни поважали закон, що на ділі означає сприяти ефективному функціонуванню правової системи [2, с. 94].

На нашу думку, антикорупційна культура — це сформована за допомогою педагогічних методів та методик такий світогляд громадян, який спрямований на нетерпимість та несприйняття корупції, постійне удосконалення сво-

їх знань в системі антикорупційного законодавства, постійне удосконалення своїх знань, поширення своїх знань серед молоді та населення країни.

Проаналізуємо досвід унормування поняття "антикорупційна культура" у законодавстві Казахстану.

Відповідно до Закону Казахстану "Про протидію корупції" формування антикорупційної культури — діяльність, що здійснюється суб'єктами протидії корупції в межах своєї компетенції щодо збереження та зміцнення в суспільстві системи цінностей, що відбиває нетерпимість до корупції. Формування антикорупційної культури здійснюється за допомогою комплексу заходів освітнього, інформаційного та організаційного характеру [4].

На сьогоднішній день в Казахстані створені інституційно-правові засади формування антикорупційної культури, які базуються на раціональному поєднанні антикорупційного освіти і виховання. Для вирішення завдань формування антикорупційного світогляду, стійких навичок антикорупційного поведінки і підвищення рівня правової культури, учнів реалізуються програми антикорупційного виховання на всіх рівнях системи освіти. Так, в інформаційному фокусі реалізованої антикорупційної політики знаходяться установи дошкільної освіти. На регулярній основі проводяться дитячі конкурси малюнків, скульптур, композицій у всіх регіонах Казахстану. Кращі роботи розміщуються на виставці, відбираються на виставку, яка проводиться в приміщенні Академії державного управління при Президентові Казахстану [8].

З метою формування антикорупційної культури в шкільному середовищі затверджена концепція виховної роботи учнів, на основі якої у всіх школах республіки створені добровільні шкільні клуби "Адал Ұрпақ", які об'єднують 800 тис. учнів. На сьогоднішній день в них проведено понад 23 тис. антикорупційних заходів [8].

Триває реалізація антикорупційного виховання в молодіжному студентському середовищі. В рамках навчання студентам допомагають розрізнити природу і сутність корупції, а також соціально-економічні, правові, культурні та морально-етичні аспекти протидії корупції.

Ряд студентів, глибоко зацікавившись ідеєю неприйняття корупції, вибирають для написання своїх наукових робіт теми, пов'язані з питаннями протидії корупції.

Вперше активними провідниками (агентами змін) принципів доброчесності, чесності та непідкупності виступили установи культури, музеї, театри, бібліотеки, виставки і художні галереї, а також організації освіти [8].

Проведений аналіз досвіду формування та реалізації антикорупційної культури в Казахстані дає підстави зазначити наступне.

Формування антикорупційної культури є основою формування безкорупційного суспільства, спрямованого на розвиток своїх антикорупційних знань та їх поширення.

На сьогодні в Україні виникла нагальна потребу у розробці Концепції формування антикорупційної культури в Україні.

## Список використаних джерел


1. Антикоррупционная политика : учеб. пособие / под ред. Г. А. Сатарова. М. : РА "СПАС", 2004. 368 с.
2. Бусол О. Ю. Антикорупційна культура суспільства та індивідууму в мінімізації проявів корупційної злочинності. Jurnalul juridic national: teorie şi practică. Кишинев, Молдова. 2015. № 3. Т. 1. С. 91–95.
3. Гонтар З.Г., Полюга Р.Л. Корупція як наслідок кризи правової культури населення. Часопис Національного університету "Острозька академія". Серія "Право". 2018. № 1. URL: https://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18hzhpkn.pdf (дата звернення 09.04.2019).
4. Закон РК "О противодействии коррупции". URL: http://economy.gov.kz/ru/kategorii/zakon-respubliki-kazahstan-o-protivodeystvii-korrupcii?theme_version=mobile (дата звернення 12.02.2019).
5. Ибрагимова Е. М., Хамдеев А. Р. Сущность понятия антикоррупционная культура и ее функции. Современные проблемы науки и образования : електронный научный журнал. № 3. 2013. URL: Режим доступа : www.science-education.ru/109-9329.
6. Корупція в Україні: причини поширення та механізми протидії. Зелена книга державної політики / С. В. Дрьомов, Ю. Г. Кальниш, Д. Б. Клименко та ін. К. : ДП "НВЦ "Пріоритети", 2010. 88 с.
7. Кравченко С., Пантелейчук І. Напрями формування антикорупційної культури українського суспільства. Вісник НАДУ. 2012. № 2. С. 5-13.
8. Национальный доклад о противодействии коррупции "Наш долг — служение народу". URL: http://kyzmet.gov.kz/ru/kategorii/nacionalnyy-doklad-o-protivodeystvii-korrupcii (дата звернення 12.02.2019).
9. Невмержицький Є. В. Корупція як соціально-політичний феномен :автореф. дис. ... д-ра політ. наук : спец. 23.00.02 "Політичні інститути та процеси". К., 2009. 34 с.